



Intervju
Ivan Šuker

Razgovarao **Mladen Pleše**
Snimio **Davor Pongračić/CROPIX**

MINISTAR FINANCIJA TVRDI DA VLADA ZNA KAKO IZAĆI IZ KRIZE

**Ne treba mi MIMF.
Znam što ću rezati**



Posljednih mjeseci sve oči bile su uperene u ministar financija Ivana Šukera. Svi, od poduzetnika i menadžera do radnika i umirovljenika, s nestrpljenjem su očekivali kako će Šuker preraspodijeliti novac u državnom proračunu, tko će dobiti, a tko izgubiti, odnosno koje će se stavke rezati, a koje sačuvati. U razgovoru za Jutarnji list Ivan Šuker objašnjava da je glavna zadaća rebalansa proračuna bila sačuvati radna mjesta i steći povjerenje stranih bankara i investitora.

● **Jeste li prije nekoliko godina uopće mogli pretpostaviti da ćete se kao ministar financija suočiti s tako teškom financijskom krizom?**

- Nitko nije mogao predvidjeti da će svijet, pa i Hrvatsku pogoditi takva ekonomska kriza. Sada, kada smo suočeni s njom, moramo djelovati odgovorno i uložiti sve napore u očuvanje stabilnosti Hrvatske.

● **Predviđa se da će sadašnji rebalans proračuna, zbog posve neizvjesnih gospodarskih kretanja, izdržati najdulje do ljeta te da će u jesen ponovno trebati donijeti novi budžet. Kako komentirate takve najave?**

- Ne bih ih želio komentirati. Naime, rebalans proračuna je tek u saborskoj proceduri, dakle još nije ni donesen, a već se javljaju špekulacije. Istina je da se nalazimo u situaciji neizvjesnih gospodarskih kretanja. Suočeni smo sa sasvim novom situacijom koja još nije zabilježena u novijoj ekonomskoj povijesti i naravno da projekcijama pristupamo vrlo oprezno. Međunarodne financijske institucije i države diljem svijeta, pa tako i Hrvatska, prate i analiziraju gospodarska zbivanja i temeljem toga izrađuje nove projekcije. U Ministarstvu financija u ovom trenutku u 2009. godini predviđamo smanjenje realnog BDP-a od -2% i na toj pretpostavci smo izradili ovogodišnji rebalans proračuna. S obzirom na usporene ekonomske aktivnosti, a time i smanjenu naplatu prihoda te ograničene i otežane uvjete financiranja na domaćem i međunarodnom financijskom tržištu, ovim rebalansom smanjili smo državnu potrošnju za 5,4 milijarde kuna. No, morate znati da ćemo, kao što smo i do sada radili, pomno pratiti daljnja gospodarska kretanja u Hrvatskoj i u svijetu i sukladno tome kroz mjere fiskalne politike odgovarati na nepovoljne gospodarske uvjete, ali i potencijalne rizike.

● **Ima li u sadašnjem proračunu uopće prostora za nove uštede?**

-Ovogodišnjim rebalansom proračuna sveli smo ukupne rashode na 121,6 milijardi kuna. Nakon smanjenja proračuna, rashodi za plaće javnih i državnih službenika su 30,1 milijarda kuna, troškovi za prijevoz 1,4 milijarde kuna, mirovine 34,1 milijarda kuna, a zdravstvo bez plaća u zdravstvenim ustanovama 14,7 milijardi kuna. Također, troškovi kamata su 5,2 milijarde kuna, a to su troškovi zaduživanja iz proteklih razdoblja, što pokazuje koliko je skupa politika prekomjernog deficita. Pridodamo li tim iznosima izdvajanja za socijalne naknade u iznosu od 7,7 milijardi kuna, dolazimo do situacije da se 80% proračuna odnosi na za-

U 2009. predviđamo smanjenje realnog BDP-a od 2 posto. Ovim rebalansom smanjili smo državnu potrošnju za 5,4 milijarde kuna

Vlada je uvijek otvorena za razgovore. Ali treba li nam doći MMF i tražiti od nas da napravimo ono što i sami znamo da trebamo napraviti

dane rashode i zakonom zamjenjena prava. Ostatak proračuna uključuje materijalne rashode, potom rashode koji su važni za osiguranje sposobnosti Hrvatske za korištenje pristupnih programa Europske Unije te za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz pristupanja NATO-u, a ipak smo ih i uspješno smanjili za 883 milijuna kuna. Također, subvencije smo smanjili za 318 milijuna kuna, pomoći za 520 milijuna kuna, ostale rashode za 972 milijuna kuna, a kapitalne rashode kroz vremensku alokaciju programa smanjili smo za 615 milijuna kuna. Dakle, možemo zaključiti da smo u okviru ovogodišnjeg rebalansa napravili značajne uštede u svim kategorijama rashoda.

● **Poslodavci su uglavnom zadovoljni donesenim proračunom...**

-Važno je naglasiti da prilikom izrade rebalansa nismo išli s uvođenjem novih ili povećanjem postojećih poreza i preznog opterećenja građana i gospodarstva, već na smanjenje državne potrošnje, što će imati daleko veće pozitivne učinke na ublažavanje krize. Ovim rebalansom mi zapravo osiguravamo likvidnost javnih financija, a samim time utječemo na likvidnost cjelokupnog gospodarstva, što nam otvara vrata međunarodnog financijskog tržišta. To znači da će država izlaskom na međunarodno financijsko tržište stvoriti dodatni prostor za financiranje poduzetnika na domaćem tržištu. Kako bi se dodatno povećala likvidnost, napravljen je plan štednje javnih poduzeća od ukupno 2 milijarde kuna.

Isto tako napravljen je registar neporeznih davanja i rade se detaljne analize kako bismo gospodarstvo u određenoj mjeri oslobodili plaćanja brojnih davanja. U području državnih potpora resorna ministarstva već preusmjeravaju sredstva u učinkovitije potpore koje jamče brze učinke na gospodarski razvoj i konkurentnost, a izrađen je i nacrt novog Zakona o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju. Naposljetku, izrađen je i zakon kojim će se urediti ubrzan postupak ishođenja dozvola u roku od 45 dana za ulaganja veća od 10 milijuna eura.

● **Manje su zadovoljni sindikati koji tvrde da teret štednje nije jednak**

raspoređeni na sve slojeve društva...

-Kada pogledate državni proračun u posljednjih pet godina, vidjet ćete da su se izdvajanja za socijalno osjetljive skupine stanovništva značajno povećala i da se kontinuirano radi na programima edukacije nezaposlenih kako bi se zahvaljujući novim znanjima i vještinama što prije mogli uključiti na tržište rada.

Uz to uveli smo i OIB koji daje jasnu sliku imovinskog stanja građana te je podloga za pravednije oporezivanje, a isto tako i za pravednije raspodjeljivanje socijalnih naknada i drugih pomoći stanovništvu.

Kada govorimo o novim poreznim opterećenjima, to nisu dobra rješenja u razdobljima gospodarskog pada. Osim toga, i u ovom trenutku najviši porezni razred oporezuje se stopom od 45% plus prirez. Računice pokazuju da uvođenje novog razreda i više stope u ovoj situaciji kada se plaće smanjuju u svim sektorima i kada je štednja prisutna na svim razinama neće dovesti do dovoljne razine novih prihoda. Ako govorimo pak o porezu na kapitalnu dobit, koja se također spominjala kao opcija u određenim krugovima, onda opet zanemarujemo stanje na financijskim tržištima gdje su vrijednosti dionica poduzeća pretrpjele značajne padove. U ovom trenutku kada su dionice pale ne možemo očekivati pozitivan učinak takvog poreza na prihode proračuna, a isto tako oštetit ćemo sve građane koji dolaze iz svih skupina društva.

● **Zašto ste potkraj prošle godine tvrdili da će najteži udar krize ipak zaobići Hrvatsku?**

-Prošle godine tvrdili smo, a to se i pokazalo, da smo se uspješno obranili od prvog udara krize koja je snažno zahvatila neke razvijene zemlje u kojima su propadale banke i ostale financijske institucije. Vlada i središnja banka zajednički su uspješno obranili financijski sustav, a time i gospodarstvo od rizika koji su tada prijetili. Vladina odluka o povećanju iznosa osiguranih štednih uloga sa 100.000 na 400.000 kuna i mjere HNB-a usmjerene na podizanje likvidnosti u sustavu bile su ključne za očuvanje stabilnosti u tom trenutku. Naime, odluka o povećanju iznosa

osiguranih štednih uloga spriječila je paniku i povlačenje novca iz banaka. Time su i građani pokazali da vjeruju Vladi i imaju povjerenja u hrvatsku fiskalnu i monetarnu politiku.

Međutim, bilo je jasno da će se kriza iz financijske sfere preliti na realni sektor. Svi u svijetu su to očekivali, međutim nitko nije mogao pretpostaviti u kojem intenzitetu, odnosno koliko snažno. Tome u prilog govore i stalne revizije makroekonomskih projekcija, kako međunarodnih financijskih institucija, tako i pojedinih zemalja. Krajem prošle godine izašli smo s projekcijom više nego dvostrukog usporavanja gospodarskog rasta u Hrvatskoj, dakle pretpostavili smo prijevrtanje krize u realni sektor. Sjećate se da smo prilikom izrade proračuna krajem prošle godine upozoravali da je situacija ozbiljna i stoga smo i osnovali Ekonomsko vijeće i otvorili prve razgovore sa sindikatima. Čim su bili objavljeni prvi makroekonomski pokazatelji početkom 2009., bilo je jasno da je kriza ipak snažnija. Dakle, mogu samo zaključiti da prijedlog proračuna iz studenog 2008. godine najbolje pokazuje kakva su bila naša očekivanja u pogledu krize. Danas se vidi koliko je taj prijedlog proračuna bio realno planiran.

● **Može li Vlada doista sačuvati sadašnju razinu mirovina i socijalnih davanja ili se i to može naći na udaru recesijskih mjera?**

-U ovom trenutku možemo održati razinu mirovina i socijalnih davanja, i to smo pokazali rebalansom proračuna. Briga za socijalno najugroženije skupine društva naš je dugogodišnji prioritet, a to je ujedno i jedna od antirecesijskih mjera. Nemojmo još i zaboraviti da će predviđena indeksacija, odnosno povećanje mirovina za travanj od 2,3% biti provedeno, za što su sredstva i osigurana u državnom proračunu.

● **Mnogi su uvjereni da bilo najbolje sklopiti ugovor s MMF-om jer je to jedino jamstvo neophodnih radikalnijih zahvata i reformi?**

-Misija MMF-a se u ovom trenutku nalazi u Hrvatskoj i obavljamo redovite konzultacije u okviru kojih iskreno i detaljno razgovaramo o gospodarskoj situaciji u zemlji. Hrvatska ima dugogodišnju

uspješnu suradnju s MMF-om. No, Hrvatska je tijekom godina uspješno dokazala da može samostalno voditi ekonomsku politiku, što se očitalo i u uspješnom okončanju stand-by aranžmana 2006. godine nakon kojeg je i zatvoren ured MMF-a u Hrvatskoj. Vlada je uvijek otvorena za razgovore, razmjenu ideja i iskustava. No, smatramo da možemo i dalje odgovorno provoditi samostalnu ekonomsku politiku, što smo i dokazali ovim rebalansom proračuna kad smo morali donijeti teške odluke, no koje će imati pozitivne učinke na ublažavanje krize u Hrvatskoj. Dakle, postavlja se pitanje treba li nam doći MMF i tražiti od nas da napravimo ono što i sami znamo da trebamo napraviti - smanjiti državnu potrošnju.

● **Može li Vlada pomoći turističkim tvrtkama da se što bolje pripreme za ovogodišnju sezonu onako kako su to učinili SAD, Njemačka i Francuska sa svojim autoindustrijama?**

-Zemlje koje spominjete spašavale su svoje autoindustrije ubrizgavanjem milijardi eura u njih. Zemlje srednjoistočne Europe, a tako i Hrvatska, osjećaju krizu, među ostalim, kroz ograničene izvore financiranja i na domaćem i na međunarodnom tržištu. Naši proračuni jednostavno nemaju dovoljno prostora za mjere takvog obujma. Ako samo usporidimo veličinu naših proračuna i proračuna SAD-a, Njemačke ili Francuske, bit će vam jasno o čemu govorim. Međutim, u okviru mogućnosti provodimo mjere kako bismo pomogli pogodenim gospodarskim granama. Tako smo i u okviru rebalansa proračuna povećali subvencije drvnoj industriji, izvoznicima, tekstilnoj industriji, malim i srednjim poduzetnicima kroz subvencije kamata na kredite i potpore. Isto tako, ojačat ćemo financijsku poziciju HBOR-a kroz zajmove međunarodnih financijskih institucija u iznosu od 400 milijuna eura koji će se usmjeriti na malo i srednje poduzetništvo, turizam i poljoprivredu, te izvozno orijentirana poduzeća koja izvoze dobra i usluge za kojima postoji adekvatna potražnja na inozemnim tržištima. Također, u okviru proračuna, osigurano je 480 milijuna kuna za povećanje temeljnog kapitala HBOR-a i subvencioniranje kamata.

● **Jesu li poduzete mjere uvjerile strane investitore i bankare da Vlada drži situaciju pod kontrolom te da može ispunjavati svoje obveze?**

-Mjere koje smo poduzeli govore u prilog odgovornoj ekonomskoj politici. Domaća i međunarodna javnost promatra nas kroz razinu državne potrošnje, a upravo smo rebalansom proračuna osigurali smanjenje potrošnje u granicama proračunskih mogućnosti. Trenutno pregovaramo oko izbora banke aranžera izdavanja državnih obveznica i vjerujemo da ćemo ugovor zaključiti ovih dana. Zatim nam predstoji izrada opsežne dokumentacije za izlazak na inozemno tržište na kojem se planiramo zadužiti kako bismo oslobodili prostor za zaduživanje hrvatskih gospodarstvenika na domaćem tržištu. Vjerujem da ćemo uspješno izdati državnu obveznicu na inozemnom tržištu već u svibnju. Na kraju, možemo zaključiti i poslati poruku da je ovo rebalans proračuna za očuvanje radnih mjesta i zaštitu najugroženijih skupina stanovništva. ●



●●●
 Važno je naglasiti da prilikom izrade rebalansa nismo išli s uvođenjem novih ili povećanjem postojećih poreza i preznog opterećenja građana i gospodarstva, već na smanjenje državne potrošnje, što će imati daleko veće pozitivne učinke na ublažavanje krize